

Ervín Schönhauser

(* 1940)

Ervín Schönhauser sa narodil počas 2. svetovej vojny v Topoľčanoch do ortodoxnej židovskej rodiny. Svoje narodenie považuje za zázrak, keďže aj s bratom dvojčaťom prišli na svet v siedmom mesiaci tehotenstva a vzhľadom na vtedajšie technické možnosti a prebiehajúci vojnový konflikt im veľa nádeje na prežitie nedávali. Spolu s rodinou bol ako štvorročný deportovaný do tábora v Seredi a neskôr do Terezína. Podarilo sa im prežiť a vrátiť sa do Topoľčian, kde ich však nevíтали s nadšením, práve naopak. Byt našli vyrabovaný a ich žiadosť o vrátenie nábytku a vybavenia bytu zamietli. Poslednou kvapkou bol povojnový Topoľčiansky pogrom na Židov, po ktorom sa jeho rodičia rozhodli presťahovať sa do Bratislavy. Tam pamätník dospel, usadil sa a tu prežíval aj útrapy spojené s prenasledovaním židovskej komunity počas komunistickej totality. V 56 rokoch sa začal intenzívne venovať sólovému spevu, a to najmä židovských piesní. Vystupuje doma, ale i v zahraničí. Je aktívnym členom Židovskej náboženskej obce Bratislava a organizácie The Hidden Child.

Aktivita 1: Mierový plán

Cieľová skupina:

základná a stredná škola

Časová dotácia:

3 vyučovacie hodiny

Téma:

mier, konflikt, príbehy 20. storočia, antisemitizmus, menšiny, rešpekt, tolerancia, 2. svetová vojna, Topoľčiansky pogrom, komunikácia, porozumenie

Cieľ:

Poukázať na dôležitosť mieru pre harmonický život. Pozrieť sa na udalosti veľkých dejín pohľadom jednotlivca, ktorého život zasiahli. Prebudiť záujem žiakov o dianie v spoločnosti. viesť ich k podieľaniu sa na rozvoji mierového spolunažívania rozličných komunít v rámci ich mesta či školy.

Pomôcky:

tabuľa, fixky, počítač, projektor, reproduktory, tablety alebo počítače pre žiakov

Postup:

1. časť: Mier a konflikt

(časová dotácia: 1 vyučovacia hodina)

- Žiakov vyzveme, aby si posadali do polkruhu okolo tabule a na tabuľu veľkými písmenami napíšeme slovo MIER.
- Požiadame ich, aby jeden po druhom povedali, čo sa im s týmto slovom asocjuje. Ich vyjadrenia heslovito zapisujeme na tabuľu menšími písmenami okolo už napísaného slova MIER.
- Ďalej rozvineme diskusiu o tom, v akých kontextoch môžeme o mieri hovoriť (globálne, medzi určitými krajinami, v rámci jednej krajiny, jedného regiónu, mesta, ale tiež školy, triedy, rodiny a pod.).
- Spýtame sa žiakov, aké konflikty v minulosti zažili v rámci školy či triedy a ako ich riešili.
- Na plátno/stenu premietneme profil pamätníka Ervína Schönhausera, ktorý nájdeme na linku v úvode metodického listu.
- Vysvetlíme, že sa narodil v Topoľčanoch počas druhej svetovej vojny, pričom tak, ako v iných slovenských mestách, aj tu došlo k premene mierového spoluzitia rôznych komunít k otvorenej nenávisti voči židovskej komunite.
- Žiakom zadáme domácu úlohu prečítať si celý príbeh pamätníka, vypočuť si audionahrávky z jeho profilu a podcast.

2. časť: Mierový plán

(časová dotácia: 2 vyučovacie hodiny)

- V úvode hodiny si overíme, že sa žiaci zoznámili s príbehom pamätníka. Kladením otázok do pléna a následnými odpoveďami spoločne so žiakmi zrekapitulujeme pamätníkov životný príbeh.
- Následne upriamime pozornosť triedy na rozprávanie pamätníka o Topoľčianskom pogrome. Môžeme si spolu s celou triedou opäť vypočuť nahrávku č. 2 z jeho profilu.
- Žiakov rozdelíme do trojčlenných skupín a zadáme im úlohu na internete vyhľadať 5 informácií o Topoľčianskom pogrome.
- Po stanovenom čase ich zistenia sumarizujeme a zhrnieme kľúčové fakty. Spoločne so žiakmi sa snažíme identifikovať, čo mohli byť hlavné príčiny vypuknutia pogromu v Topoľčanoch.
- K súčasnosti premostíme problematiku otázkou, či sa podľa nich prejavuje antisemitizmus aj v súčasnosti, a ak áno, ako. Pýtame sa triedy, voči akým iným skupinám obyvateľstva v súčasnej spoločnosti pretrvávajú nenávistné, odsudzujúce, posmievačské nálady, prípadne priamo skutky. Môžeme porovnať celoslovenskú situáciu a situáciu v našom meste, prípadne tiež v škole.
- Žiakov rozdelíme na päťčlenné skupiny a zadáme im domácu úlohu, aby každá skupina naformulovala 10-bodový mierový plán pre naše mesto alebo našu školu, výber je na nich.
- Na ďalšej vyučovacej hodine jednotlivé päťice prezentujú svoje mierové plány pred triedou. Po prezentácii je každý plán

pripomienkovaný celým plénom, teda učiteľom/učiteľkou aj žiakmi.

- Plány by mali obsahovať návrhy konkrétnych opatrení, ktoré by zabránili nenávisťným prejavom alebo ich aspoň obmedzili. Tiež by mali obsahovať návrhy aktivít, ktoré môžu dopomôcť k budovaniu dobrých vzťahov, porozumeniu, medzi jednotlivými komunitami v našom meste/škole. Aktivity, vďaka ktorým sa vzájomne lepšie spoznáme a naučíme sa jeden druhého rešpektovať. Tiež môžu prinášať návrhy krokov, ktoré by mohli pomôcť vyriešiť už existujúce konkrétne konflikty.

Reflexia:

Žiakov sa pýtame, ako sa im na formulovaní mierových plánov pracovalo. Čo bolo pre nich náročné a čo im išlo ľahko. Čo nové sa pri tejto aktivite naučili o svojom meste či škole. Čo nové sa naučili o tímovej práci? Ako nahliadali na mier a jeho udržanie pred touto aktivitou a po nej? Aké mierové projekty, aktivity, ktoré sa zameriavajú na globálny mier, poznajú? Prečo je podľa nich zachovanie mieru dôležité? V čom je pre nich osobne prínosné?

Aktivita 2: Židovská náboženská obec

Cielová skupina:

základná škola a stredná škola

Časová dotácia:

2 – 3 vyučovacie hodiny

Téma:

príbehy 20. storočia, komunity, menšiny, židovské náboženské obce na Slovensku

Cieľ:

Zoznámiť žiakov so životom vybraných židovských náboženských obcí na Slovensku. Spoznať kultúru jednej z menšín žijúcich na Slovensku. Pozrieť sa na veľké dejiny očami jednotlivca, ktorý bol nimi zasiahnutý.

Pomôcky:

počítač, projektor, reproduktory, štandardné vybavenie školskej triedy

Postup:

1. časť: Zoznámenie sa s príbehom pamätníka

- Žiakom zadáme úlohu prečítať si celý príbeh pamätníka, vypočuť jednotlivé audionahrávky k príbehu a tiež podcast.
- V úvode hodiny žiakov rozdelíme na 4 skupiny a zadáme im úlohu, aby si vybrali ľubovoľnú pasáž z jeho života a spracovali ju do približne 5-minútovej dramatickej scény.
- Po stanovenom čase žiaci jednotlivé scény prezentujú.
- Poďakujeme žiakom za ich umelecké výkony, zosumarizujeme, čo sme sa o pamätníkovom živote dozvedeli z krátkych divadielok, a kladením otázok do pléna doplníme ďalšie dôležité momenty pamätníkovho života, až kým zrekonštruujeme celý príbeh.
- Na záver poukážeme na skutočnosť, že výraznou črtou pamätníkovho života bola a je jeho príslušnosť k židovskej komunite. Ako sme sa dočítali, je aktívnym členom Židovskej náboženskej obce v Bratislave.
- Už vytvoreným skupinám zadáme domácu úlohu pripraviť projekt o jednej zo židovských náboženských obcí na Slovensku. Konkrétne subjekty by mal/a prideliť vyučujúci/a, aby sa nestalo, že si viaceré skupiny vyberú rovnakú obec. Vyučujúci/a môže vybrať na základe informácií na stránke [TU](#).

2. časť: Židovské náboženské obce na Slovensku

- Skupinám necháme na prípravu projektov dlhší čas, napríklad mesiac, keďže v prípade niektorých židovských nábožen-

ských obcí pravdepodobne nebudú stačiť informácie z internetu, ale bude potrebné sa tiež telefonicky alebo mailom skontaktovať so zástupcom daného subjektu.

- Na ďalšej hodine jednotlivé skupiny prezentujú svoje projekty.
- Okrem iného by mali obsahovať informácie o histórii a súčasnosti danej židovskej náboženskej obce, predstaviť jej aktivity počas roka, historické pamiatky, ktoré spadajú do jej správy, prípadne periodiká, ktoré vydáva.

Reflexia:

Čo vám priniesla práca na tomto projekte? Čo bolo pre vás náročné a čo vám išlo ľahko? Čo nové ste sa dozvedeli o židovskej komunite na Slovensku? Patríte do nejakej komunity aj vy? Čo vás spája? Je to zájmová skupina (napr. šachový klub, tanečný klub a pod.), náboženská skupina, národnostná menšina či iný druh komunity? Ako to ovplyvňuje váš život? Mohli ste sa pre príslušnosť k danej skupine rozhodnúť alebo to bolo dané vonkajšími okolnosťami? Bola táto komunita/skupina v minulosti nejakým spôsobom prenasledovaná, ako tomu bolo v prípade pamätníkovej komunity? Pociťujete v súčasnosti nejaké obmedzovanie kvôli tomu, že ste jej súčasťou? Čo by ste si želali pre svoju komunitu v rámci spoločnosti na Slovensku?

Doplnková aktivita:

Ak viacerí žiaci vyjadria, že patria k nejakým skupinám, komunitám, môžeme aktivitu rozšíriť o zadanie prípravy projektov o skupinách, komunitách žiakov. Môžu byť spracované vo forme článkov, aby mohli byť následne publikované v školskom časopise.